

**Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Filozofická fakulta**

Archeologický ústav

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Studijní obor:	Archeologie
Akademický rok:	2020/2021
Název práce:	Vývoj klimatu a osídlení jižních Čech na základě porovnání dendroklimatologických a archeologických dat holocénu jižních Čech
Autor/ka práce:	Bc. Libor Vobejda
Vedoucí práce:	doc. PhDr. Jaromír Beneš, Ph.D.
Oponent/ka práce:	Mgr. Barbora Machová, Ph.D.

1. HODNOCENÍ OBSAHOVÉ STRÁNKY PRÁCE (hodnocení vyznačte X)	1	2	3	4	Nelze hodnotit
Stanovení cíle/hypotéz/výzkumných otázek a míra jejich naplnění		x			
Použití metody, jejich adekvátnost a relevance ve vztahu k tématu	x				
Faktická, věcná a obsahová správnost	x				
Naplnění zadání diplomové práce	x				
Interpretace výsledků	x				
Formulace závěrů práce	x				
Odborný přínos práce a její praktické využití	x				
Schopnost argumentace a kritického myšlení autora/ky	x				

2. HODNOCENÍ FORMÁLNÍ STRÁNKY PRÁCE (hodnocení vyznačte X)	1	2	3	4	Nelze hodnotit
Shromáždění relevantních informací (literatury a ostatních zdrojů)	x				
Provázanost a sled textu, návaznost kapitol		x			
Jazyková a stylistická úroveň práce		x			
Práce s daty, informacemi a odbornou literaturou (správnost a četnost odkazování)	x				

3. ZÁVĚREČNÉ SLOVNÍ HODNOCENÍ OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

V posuzované práci se diplomant L. Vobejda zabývá vysoce aktuálním tématem - vývojem klimatu a osídlením jižních Čech na základě porovnání dendroklimatologických a archeologických dat holocénu jižních Čech. Hned na začátku tohoto posudku mohu konstatovat, že se úkolu zhostil s vervou a diplomová práce přináší výjimečný přehled vývoji klimatu nejen v jižních Čechách, ale v zásadě v celé širší oblasti střední Evropy. Práce je dělená do deseti kapitol a podkapitol, na které navazuje kapitola jedenáctá, obsahující zdroje, ze kterých autor čerpal. Co se týče struktury předložené diplomové práce, pro lepší orientaci v textu bych uvítala samostatnou kapitolu s jasnějším vymezením okruhu řešených otázek, cílů práce a hypotéz, případně bych tyto informace očekávala v úvodní kapitole. Obecně lze práci rozdělit do třech logicky na sebe navazujících celků: (i) tematického úvodu; (ii) metodické a analytické části; (iii) interpretační části, zhodnocení výsledků a diskuze.

V rámci tematického úvodu autor čtenářům překládá přehled o vývoji klimatu, představuje historický exkurz studovaného tématu a přibližuje přírodní podmínky sledovaného území – jižních Čech. V těchto kapitolách oceňuji zejména snahu o provázanost popisovaných jevů se sledovaným územím (např. NAO projevy). Součástí těchto kapitol je dále představení obecného rámce týkajícího se prostorové analýzy v archeologii, datových bází, ze kterých autor čerpal a dendrochronologie. Jedná se o velmi kvalitně zpracovanou část s množstvím relevantních zdrojů.

Metodická a analytická část tvoří jádro předložené práce a prokazuje diplomantovu erudovanost v oblasti zvoleného tématu. Už jen samotná interpolace mapy pro znázornění příznivosti klimatu sledované oblasti je velmi zdařilá. Nicméně jako nejzajímavější vnímám aplikaci aoristické analýzy pro potřeby rekonstrukce hustoty obyvatelstva v minulosti, která byla korigovaná pomocí metody Monte Carlo. Aoristická analýza, typicky využívaná v kriminalistice, může významně rozšířit naše možnosti při výzkumu určitého jevu v delším, přesně nespecifikovaném období. Princip této analýzy je popsán v kap. 5.6.2. *Uniformní rozložení* – v případě publikování práce by bylo vhodné tuto část přenést, resp. sjednotit ji s kap. 7.2.1. *Aoristická analýza*. Následují kapitoly zabývající se analýzou minulého klimatu, v rámci kterých byla využita zejména dendrochronologická a AMS radiokarbonová data na příkladu nepřímých dat z Hrdlořezského močálu, kde autor prováděl vlastní terénní výzkum. Popsaný výzkum byl v navazujících kapitolách doplněn o výsledky převzaté z jiných jihočeských výzkumů (celkem 11 lokalit), a doplněný o přehled dalších nepřímých dat.

V poslední části autor čtenáře seznamuje s výsledky své práce. V prvních kapitolách je prezentováno rozdělení jižních Čech podle klimatu a relativní hustoty obyvatelstva v minulosti. Zde se začíná projevovat časová tíseň, která zřejmě L. Vobejdu provázela při dokončování práce. Orientace v textu v souvislosti s grafy, resp. obrázky je velmi složitá. Hned v prvním odstavci (str. 69) je v textu odkaz na obr. 18 „...mapa klimatických oblastí podle Quitta na obrázku 18 (Quitt 1974)..“, který je ale až na str. 71, a to pod označením „Obr. 19 Klimatické oblasti podle Quitt 1974“. Jakkoliv si text zachovává svoji původní stylisticky velmi dobrou úroveň, obrazové přílohy a jejich popisky zde pokulhávají. V této části autor popisuje pravděpodobnou hustotu populace ve vztahu ke sledovaným klimatickým oblastem / regionům. Tato tvrzení by jistě podpořily jednoduché mapové podklady, které zde bohužel chybí. Autor pracuje celkem se 4961 záznamy sídlištního charakteru vygenerovanými a vyfiltrovanými z ADČ. Možná by mohlo být užitečné blíže specifikovat charakter těchto dat (typu výšinná, ohrazená, nížinná otevřená

sídliště atp.). Chápu, že pro stanovení hustoty populace není tato informace relevantní a více než klima se na výběru polohy odrážela geomorfologie terénu. Přesto by mohlo být zajímavé zjistit, zda klimatické projevy nějak korelovaly s typy osídlení a jejich dobrou trvaní. Následujícím dendrochronologickým analýzám nelze nic vytknout a je zřejmé, že autor zde plně zužitkoval svoje znalosti a zkušenosti. Popis holocenního klimatu je vyčerpávající částí, která odkazuje na množství důležitých zdrojů. Jedná se spíše o popisnou část, kterou ale autor šikovně doplňuje o svoje výsledky (zejména z výzkumu Hrdlořezského močálu) a stává se tak velmi dobře uceleným přehledem o vývoji střeoevropského klimatu v kontextu České republiky. V diskuzi dává L. Vobejda zjištěné výsledky do souvislosti s dalšími archeologickými prameny a úspěšně tak uzavírá přehled klimatického vývoje jižních Čech, při kterém se opírá o množství dalších souvisejících studií.

Největší slabinou předložené práce je její nepřiliš vhodně zvolená struktura, díky které se text místy nečte snadno a čtenář je nucen se vracet k předchozím částem. Představení cílů a řešených otázek by mělo být jasněji vymezeno, hypotézy si čtenář z textu víceméně domyslí, ale opět by bylo na místě je jasně specifikovat. Text je psaný srozumitelným a kultivovaným jazykem, v práci se objevuje pouze minimum překlepů. Větším problémem se z formálního hlediska jeví zasazení obrazových příloh a jejich provázanost s textem (viz výše). Taktéž by bylo vhodné zvětšit popisky os u grafů, resp. obrázků (autor všechny grafy uvádí jako obrázky).

Výše zmíněné připomínky slouží jako podnět pro budoucí publikování předložené práce, což velmi doporučuji. Věcná stránka práce je však nadstandardní, autor v ní prokázal hluboké znalosti tématu, k řešeným problémům přistupuje svěžím a kreativním způsobem. Obecně lze předloženou práci hodnotit jako výjimečné a propracované dílo. Ve světle této skutečnosti jsou formální nedostatky pouhou marginálií a nijak nemohou snížit mimořádnost práce.

Diplomovou práci plně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení A – výborně.

PRÁCI K OBHAJOBĚ: DOPORUČUJI – ~~NEDOPORUČUJI~~

NÁVRH NA KLASIFIKACI DIPLOMOVÉ PRÁCE:

VÝBORNĚ – ~~VELMI DOBŘE~~ – ~~DOBŘE~~ – ~~NEVYHOVĚL/A~~

23. 8. 2021

Mgr. Barbora Machová, Ph.D.

Datum

Podpis